

Bruksela, dnia 21 marca 2014 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 27/2014

Sprawozdanie nt. inicjatyw w obszarze wymiaru sprawiedliwości - wizja przyszłości unijnej polityki w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości oraz przyjęcie nowych ram prawnych w celu wzmocnienia państwa prawa

Bruksela, 11 marca 2014 r.

- 1. Komisja Europejska przedstawia wizję prawdziwej europejskiej przestrzeni sprawiedliwości: poprawa zaufania, mobilności i wzrostu**
- 2. Komisja Europejska przedstawia nowe ramy prawne dotyczące ochrony państwa prawa w Unii Europejskiej**

1. W kierunku prawdziwej europejskiej przestrzeni sprawiedliwości: poprawa zaufania, mobilności i wzrostu

Komisja Europejska przedstawiła 11 marca 2014 r. swoją wizję przyszłości unijnej polityki w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości. W ciągu czterech lat od wejścia w życie traktatu lizbońskiego poczynione zostały bardzo duże postępy w kierunku utworzenia europejskiej przestrzeni sprawiedliwości. Komisja wykorzystwała przepisy prawne obowiązujące w obszarze sprawiedliwości, by zmniejszyć biurokrację i koszty ponoszone przez obywateli i przedsiębiorstwa, doprowadzić do ożywienia gospodarki i ułatwić codzienne życie obywatelom korzystającym z prawa do swobodnego przemieszczania się. Komisja zamierza w przyszłości poczynić dalsze postępy na drodze do utworzenia do 2020 r. w pełni

funkcjonującej wspólnej europejskiej przestrzeni sprawiedliwości, która będzie się opierać na zaufaniu, mobilności i wzroście gospodarczym.

„Polityka w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości znalazła się w centrum zainteresowania działań Unii Europejskiej - podobnie do działań na rzecz jednolitego rynku w latach 90. Przeszliśmy daleką drogę, ale w zakresie stworzenia prawdziwej europejskiej przestrzeni sprawiedliwości nadal pozostaje wiele do zrobienia” – oświadczyła wiceprzewodnicząca **Viviane Reding**, komisarz UE ds. sprawiedliwości. „Budowanie mostów między różnymi systemami wymiaru sprawiedliwości oznacza budowanie zaufania. Prawdziwie europejska przestrzeń sprawiedliwości może optymalnie funkcjonować tylko wówczas, gdy istnieje zaufanie do innych systemów wymiaru sprawiedliwości. Musimy ponadto skoncentrować się na dwóch innych kwestiach: mobilności obywateli i przedsiębiorstw UE na obszarze pozbawionym granic wewnętrznych oraz wkładzie unijnej polityki w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości we wzrost gospodarczy i tworzenie nowych miejsc pracy w Europie.”

Koniec 2014 r. będzie punktem zwrotnym w rozwoju unijnej polityki w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości: 1 grudnia 2014 r. wygasa bowiem pięcioletni [program sztokholmski](#) opracowany przez Radę Europejską i służący jego realizacji plan działań Komisji, w którym określone zostały priorytety przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Zakończy się również etap okresu przejściowego, określony w traktacie lizbońskim w odniesieniu do obszaru sprawiedliwości. Spowoduje to zniesienie bieżących ograniczeń w kontroli sądowej sprawowanej przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości oraz w pełnieniu przez Komisję roli strażnika Traktatu w dziedzinie współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych, co oznacza, że Komisja będzie uprawniona do wszczęcia postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w razie nieprawidłowego stosowania przepisów prawa UE jednomyślnie przyjętych wcześniej przez państwa członkowskie.

Opracowana przez Komisję wizja przyszłej polityki w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości UE została opublikowana wraz z przyszłym programem w dziedzinie spraw wewnętrznych. Obydwa przyszłe programy przedstawiono w formie komunikatu. W obszarze sprawiedliwości Komisja zakłada **trzy kluczowe wyzwania**: zwiększenie wzajemnego zaufania, ułatwienie mobilności oraz stymulowanie wzrostu gospodarczego.

1. **Zaufanie.** Wzajemne zaufanie to fundament, na którym należy opierać unijną politykę w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości. Instrumenty UE, takie jak europejski nakaz aresztowania bądź też istniejące normy kolizyjne w sprawach między państwami

członkowskimi, wymagają dużego wzajemnego zaufania między organami wymiaru sprawiedliwości w różnych państwach członkowskich. Wprawdzie UE stworzyła ważne podwaliny pod budowę wzajemnego zaufania, to należy je wciąż pogłębiać, by obywatele, prawnicy i sędziowie mieli pełne zaufanie do orzeczeń sądowych niezależnie od tego, w którym państwie członkowskim zostały wydane.

2. Mobilność. Europejczycy coraz powszechniej korzystają z prawa do swobodnego przemieszczania się: coraz więcej z nich podróżuje, studiuje, zawiera związki małżeńskie, kupuje lub sprzedaje produkty i usługi poza granicami swojego kraju na terytorium Europy. Obecnie blisko 14 mln mieszkańców UE mieszka w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami. Coraz częściej korzystają oni ze swoich praw, niemniej jednak nadal napotykać problemy prawne i praktyczne, próbując w innym państwie członkowskim korzystać z praw, jakie przysługują im w ich własnym kraju. Komisja zajmuje się eliminowaniem takich przeszkód napotykanych w życiu codziennym: w swoim ostatnim sprawozdaniu na temat obywatelstwa UE zaproponowała między innymi 12 działań na rzecz wzmocnienia praw obywateli. Priorytetem polityki w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości powinno w dalszym ciągu być dążenie do usuwania przeszkód utrudniających obywatelom UE korzystanie z prawa do swobodnego przemieszczania się i mieszkania w dowolnym państwie UE.

3. Wzrost gospodarczy. W ciągu ostatnich lat podejmowane były wysiłki, by polityka sprawiedliwości służyła przedsiębiorstwom, wzrostowi gospodarczemu i stabilnej gospodarce poprzez poprawę dostępu do wymiaru sprawiedliwości i łatwiejsze rozstrzygnięcie sporów. Oto kilka przykładów takich starań: zagwarantowanie, że wyrok wydany w jednym państwie członkowskim będzie uznawany w innym państwie członkowskim bez procedur biurokratycznych; projekt nieobowiązkowego wspólnego europejskiego prawa sprzedaży, na które przedsiębiorstwa mogą się zdecydować, by prowadzić działalność w 28 państwach UE; nowoczesne prawo ochrony danych z myślą o jednolitym rynku cyfrowym i podjęcie kroków w kierunku stworzenia klimatu „ratunku i odnowy” w odniesieniu do transgranicznych postępowań upadłościowych. W przyszłości unijna polityka w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości powinna nadal wspierać ożywienie gospodarcze, wzrost gospodarczy i starać się zaradzić bezrobociu. Konieczne są reformy strukturalne, by systemy wymiaru sprawiedliwości były rzetelne i godne zaufania oraz działały szybko i skutecznie. Przedsiębiorcy muszą mieć pewność, że będą mogli egzekwować umowy i skutecznie radzić sobie ze sporami sądowymi w całej UE, nie napotykając przeszkód, których obecnie doświadczają.

By stawić czoła tym wyzwaniom, Komisja proponuje oprzeć przyszłą politykę UE w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości na połączeniu różnych metod: **konsolidacji** dotychczasowych osiągnięć, **kodyfikacji** prawa i praktyk UE tam, gdzie to konieczne, oraz **uzupełnianiu** w stosownych przypadkach istniejących ram o nowe inicjatywy. Niezbędna będzie indywidualna analiza i oceny skutków, by wybrać najlepsze podejście w każdym obszarze.

- **Konsolidacja** jest konieczna między innymi po to, by zapewnić skuteczne środki zaradcze i istnienie niezależnych krajowych organów ścigania w celu urzeczywistnienia praw na miejscu; by szkolić sędziów i prawników, tak aby stali się autentycznymi „sędziami prawa unijnego”; oraz by usprawnić korzystanie z technologii informacyjnych w sądach, w trakcie postępowań sądowych i pozasądowych.
- **Kodyfikacja** istniejących przepisów prawnych UE oraz orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości jest opcją do rozważenia w dziedzinie praw konsumentów lub praw proceduralnych dla osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa – w celu uproszczenia istniejących przepisów i ułatwienia obywatelom i przedsiębiorcom korzystanie ze swoich praw.
- **Uzupełnianie** istniejących polityk w zakresie wymiaru sprawiedliwości oraz instrumentów prawnych powinno mieć zawsze na celu pogłębienie wzajemnego zaufania, ułatwianie obywatelom życia codziennego oraz dalsze przyczynianie się do wzrostu gospodarczego. Zastosowane w przyszłości podejścia mogą zakładać przykładowo zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych i pozasądowych, tradycyjną harmonizację oraz zharmonizowane opcjonalne prawo materialne lub procesowe.
- **Dalsze działania**

Parlament Europejski i Rada odbyły już rozmowy na temat przyszłości unijnej polityki w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości. Dnia 25 lutego kolegium komisarzy zorganizowało debatę orientacyjną. Przyjęty komunikat Komisji będzie wkładem do następnych dyskusji, zwłaszcza debaty na forum Rady Europejskiej, zaplanowanej na dzień 24 czerwca.

- **Kontekst**

W unijnej polityce w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości dokonały się głębokie zmiany na przestrzeni ostatnich kilku lat. Dopiero w 2010 r., kiedy mandat uzyskała obecna Komisja, utworzono urząd komisarza ds. sprawiedliwości. Od tamtej pory Komisja przedstawiła ponad 50 inicjatyw w tej dziedzinie, realizując 95 % założeń programu sztokholmskiego i kładąc podwaliny pod prawdziwą europejską przestrzeń wolności, sprawiedliwości i bezpieczeństwa w służbie obywateli europejskich - co jest jednym z głównych celów Unii Europejskiej określonych w traktacie lizbońskim.

W ciągu zaledwie kilku lat podjęto znaczące działania: nowe prawa UE dla ofiar przestępstw, większe prawa osób podejrzanych w postępowaniu karnym do rzetelnego procesu sądowego oraz uproszczony system uznawania orzeczeń sądowych poprawiły dostęp do wymiaru sprawiedliwości, natomiast wnioski Komisji w sprawie ochrony danych osobowych mają w zamierzeniu wzmocnić prawa podstawowe oraz jednolity rynek cyfrowy. Komisja rozpoczęła również tworzenie Prokuratury Europejskiej, by zagwarantować, że każde euro w budżecie UE będzie wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem i chronione przed przestępcami. Ponadto inicjatywy takie jak unijna tablica wyników wymiaru sprawiedliwości jasno pokazały, jak ważne dla wzrostu gospodarczego są skuteczne systemy i polityka w zakresie wymiaru sprawiedliwości.

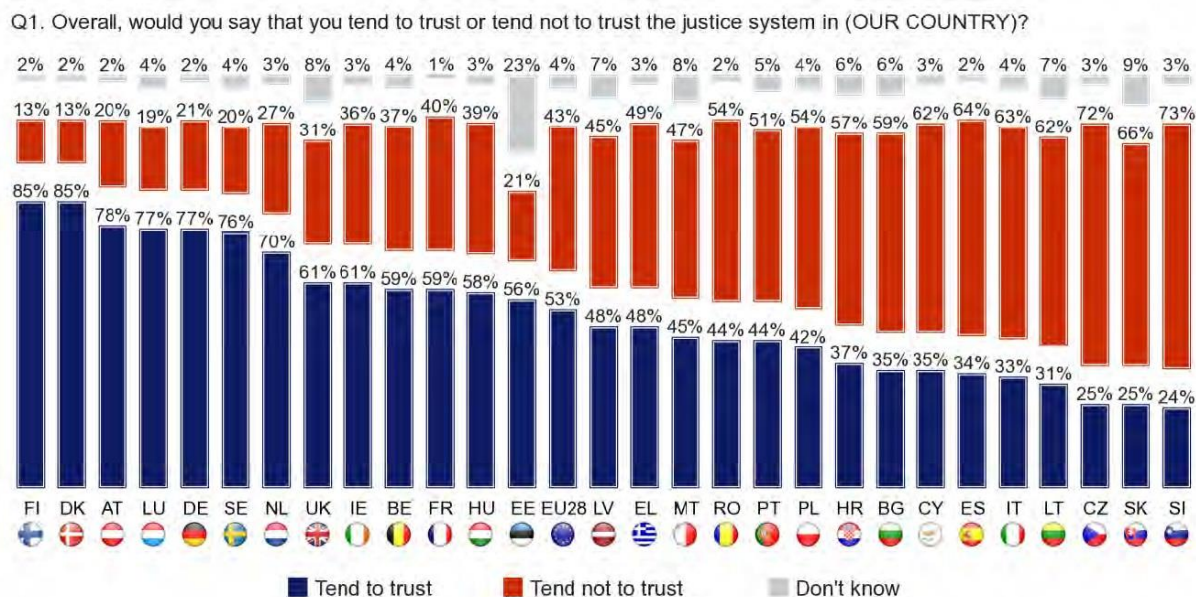
W listopadzie zeszłego roku Komisja Europejska zorganizowała konferencję pt. *Assises de la Justice* z udziałem sędziów, prawników, wykładowców akademickich, decydentów i przedstawicieli świata biznesu, by omówić przyszłość polityki w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości. W styczniu 2014 r. odbyła się podobna konferencja na temat przyszłej polityki UE w zakresie spraw wewnętrznych.

- **Dodatkowe informacje**

Strona internetowa wiceprzewodniczącej Viviane Reding, komisarz UE ds. sprawiedliwości:
<http://ec.europa.eu/reding>

Komunikat Komisji Europejskiej: Agenda unijnej polityki w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości na rok 2020 - wzmocnienie zaufania, mobilności i wzrostu gospodarczego:
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2014:0144:FIN:EN:PDF>

Załącznik: Zaufanie do krajowych systemów sprawiedliwości

niebieski kwadrat - ufa; pomarańczowy kwadrat - nie ufa; szary kwadrat - nie wie

Źródło: Badanie Eurobarometr nr 385 z listopada 2013 r. – Wymiar sprawiedliwości w UE

2. Komisja Europejska przedstawia nowe ramy prawne dotyczące ochrony państwa prawa w Unii Europejskiej

Komisja Europejska przyjęła w dniu 11 marca br. nowe ramy prawne w celu zaradzenia systemowym zagrożeniom dla państwa prawnego w którymkolwiek z 28 państw członkowskich UE. Inicjatywa ta pojawiła się po dwóch debatach na temat kierunku polityki w zakresie państwa prawnego, jakie kolegium komisarzy odbyło w dniach 28 sierpnia 2013 r. i 25 lutego 2014 r. Stwierdzono podczas nich, że istnieje potrzeba opracowania narzędzia umożliwiającego odpowiednie reagowanie na szczeblu UE na systematyczne zagrożenia dla państwa prawnego. Nowe ramy dotyczące państwa prawnego będą uzupełniać postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego — wszczynane, gdy dochodzi do naruszenia przepisów prawa UE – i tzw. procedurę art. 7 traktatu lizbońskiego, która dopuszcza środek ostateczny, a więc zawieszenie wykonywania prawa do głosowania w przypadku „poważnego i stałego naruszenia” wartości UE przez państwo członkowskie. Nowe ramy ustanawiają narzędzie wczesnego ostrzegania, które umożliwi Komisji rozpoczęcie dialogu z danym państwem członkowskim, aby zapobiec nasileniu się systemowego zagrożenia dla państwa prawnego. Jeżeli zastosowanie nowych ram UE dotyczących państwa prawnego nie przyniesie rozwiązania, w ostateczności będzie można skorzystać z przepisów

art. 7, aby rozwiązać sytuację kryzysową i zapewnić poszanowanie wartości Unii Europejskiej. Nowe ramy prawne nie tworzą żadnych nowych kompetencji Komisji, lecz w bardziej przejrzysty sposób pokazują, jak Komisja wykonuje swoją rolę w ramach traktatów.

Przewodniczący Komisji Europejskiej **José Manuel Barroso** powiedział: „Państwo prawne to jeden z filarów tworzących Unię Europejską. Na tym właśnie opiera się Unia. Komisja Europejska, jako strażnik traktatów, odgrywa niezmiernie ważną rolę w utrzymaniu praworządności. Regularnie przypominałem o konieczności dysponowania ulepszonymi ramami, które pozwolą Komisji szybko i przejrzysto reagować w przypadku pojawienia się poważnych i systemowych zagrożeń dla praworządności w państwie członkowskim. W dniu dzisiejszym Komisja wywiązuje się z tego zobowiązania, zapewniając, że w przyszłości, czerpiąc z naszych niedawnych doświadczeń, będzie można zapobiegać sytuacjom kryzysowym związanym z praworządnością w państwach członkowskich i skutecznie je rozwiązywać”.

„Poszanowanie zasad państwa prawnego stanowi warunek wstępny ochrony wszystkich pozostałych podstawowych wartości, na których opiera się UE. Ponieważ Komisja Europejska jest strażnikiem unijnych traktatów, musimy więc być również jednym ze strażników państwa prawnego”, powiedziała wiceprzewodnicząca **Viviane Reding**, komisarz UE ds. sprawiedliwości. „W ciągu ostatnich kilku lat, za każdym razem, gdy w którymś z państw członkowskich pojawiało się zagrożenie lub istniało potencjalne zagrożenie dla państwa prawnego, wszystkie instytucje wzywały Komisję jako bezstronnego arbitra do podjęcia działań. Dziś wprowadzamy narzędzia niezbędne do działania i zapewnienia naszym obywatelom ochrony przed zagrożeniami dla państwa prawnego w Unii. Unia Europejska opiera się na poszanowaniu państwa prawnego i równości wszystkich państw członkowskich. Dlatego też nowe narzędzie służące ochronie praworządności będzie stosowane w oparciu o jednakowe kryterium oceny poważnego i systemowego zagrożenia dla państwa prawnego w odniesieniu do wszystkich państw członkowskich: małych czy dużych, leżących na północy, południu, wschodzie czy zachodzie”.

- **Główne cechy nowych ram dotyczących państwa prawnego**

Nowe ramy opierają się w pełni na **obowiązujących obecnie traktatach UE** i stanowią uzupełnienie istniejących instrumentów, zwłaszcza procedury określonej w art. 7 i postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego wszczynanego przez Komisję. Nie wyklucza to oczywiście przyszłych zmian traktatów w tej dziedzinie.

Nowe ramy **koncentrują się na państwie prawnym**. Państwo prawne leży u podstaw wszystkich wartości, na których opiera się Unia. Zagwarantowanie poszanowania państwa prawnego zapewni ochronę innych podstawowych wartości. Komisja przyjęła szeroką definicję państwa prawnego w oparciu o zasady określone w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka – głównie chodzi tu o system stosowania i egzekwowania przepisów prawa.

Ramy te mogą zostać zastosowane w celu ochrony państwa prawnego w sytuacjach **systemowego załamania** niekorzystnie wpływającego na integralność, stabilność i prawidłowe działanie instytucji i mechanizmów ustanowionych na szczeblu krajowym. Ramy prawne UE nie są przeznaczone do regulowania indywidualnych sytuacji lub pojedynczych przypadków naruszenia praw podstawowych lub błędów wymiaru sprawiedliwości.

Równość państw członkowskich – ramy te będą stosowane w jednakowy sposób we wszystkich państwach członkowskich i będą funkcjonować w oparciu o takie same kryteria określania systemowego zagrożenia dla państwa prawnego.

Ramy UE ustanawiają **narzędzie wczesnego ostrzegania**, aby zaradzić zagrożeniom dla państwa prawnego. Narzędzie to umożliwi Komisji rozpoczęcie **dialogu z danym państwem członkowskim**, tak aby znaleźć rozwiązanie, zanim konieczne będzie zastosowanie istniejących mechanizmów prawnych określonych w art. 7 traktatu.

W nowych ramach państwa prawnego **Komisja Europejska odgrywa główną rolę** jako niezależny strażnik wartości UE. Może ona wykorzystywać wiedzę specjalistyczną innych instytucji UE i organizacji międzynarodowych (zwłaszcza Parlamentu Europejskiego, Rady, Agencji Praw Podstawowych, Rady Europy, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE), itp.).

- **Trzyetapowy proces**

Celem ram prawnych jest umożliwienie Komisji znalezienia rozwiązania z zainteresowanym państwem członkowskim, aby zapobiec pojawieniu się systemowego zagrożenia dla państwa prawnego, które mogłyby się przerodzić w „wyraźne ryzyko poważnego naruszenia”, co z kolei mogłyby spowodować zastosowanie art. 7 Traktatu o Unii Europejskiej. Jeśli istnieją wyraźne oznaki systemowego zagrożenia dla państwa prawnego w państwie członkowskim, Komisja może rozpocząć „**proces poprzedzający procedurę art. 7**”, nawiązując dialog z takim państwem członkowskim. Proces ten obejmuje **trzy etapy** (zob. rys. w załączniku 1). Są to:

1. **Ocena Komisji:** Komisja będzie gromadzić i analizować wszelkie istotne informacje oraz oceni, czy istnieją wyraźne przesłanki wskazujące na systemowe zagrożenie dla

państwa prawnego. Jeżeli w wyniku takiej oceny Komisja uzna, że rzeczywiście istnieje systemowe zagrożenie, rozpocznie dialog z danym państwem członkowskim, wysyłając do niego odpowiednio uzasadnioną opinię na temat państwa prawnego”, która będzie ostrzeżeniem dla państwa członkowskiego. Państwo członkowskie będzie miało możliwość przedstawienia swoich uwag.

2. **Zalecenie Komisji:** Na drugim etapie, o ile sprawa nadal nie została rozwiązana w sposób zadowalający, Komisja opublikuje „zalecenie w sprawie państwa prawnego” skierowane do danego państwa członkowskiego. Będzie w nim zalecać, aby państwo członkowskie rozwiązało zidentyfikowane problemy w wyznaczonym terminie i poinformowało Komisję o działaniach podjętych w tym celu. Komisja opublikuje swoje zalecenia.

3. **Działania podjęte w następstwie zalecenia Komisji:** Na trzecim etapie Komisja będzie monitorować działania podjęte przez dane państwo członkowskie w odpowiedzi na jej zalecenia. W przypadku braku zadowalających działań następczych w wyznaczonym terminie Komisja może skorzystać z jednego z mechanizmów określonych w art. 7 TUE.

Cały proces opiera się na stałym dialogu Komisji z danym państwem członkowskim. O jego wynikach Komisja na bieżąco i dokładnie informuje Parlament Europejski i Radę.

- **Kontekst:**

Przestrzeganie zasad państwa prawnego jest niezbędnym warunkiem ochrony wszystkich podstawowych wartości wymienionych w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej. Jest to także konieczny warunek przestrzegania wszystkich praw i obowiązków wynikających z traktatów i z prawa międzynarodowego. Od 2009 r. Komisja Europejska wielokrotnie miała do czynienia z sytuacjami kryzysowymi w niektórych państwach członkowskich, w czasie których ujawniły się szczególne problemy dotyczące państwa prawnego. W swoim orędziu o stanie Unii Europejskiej z 2012 r. przewodniczący Barroso przypomniał, że unia polityczna oznacza również, iż trzeba wzmocnić państwo prawne jako wartość leżącą u podstaw UE i zapowiedział odpowiednią inicjatywę). Opinia ta znalazła poparcie w [rezolucji przyjętej przez Parlament Europejski w dniu 3 lipca 2013 r.](#) i [konkluzjach Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych z dnia 6 czerwca 2013 r.](#)

Na konferencji w sierpniu 2013 r. kolegium komisarzy przeprowadziło pierwszą debatę na temat kierunku polityki dotyczącej tego, w jaki sposób zapewnić lepszą ochronę państwa

prawnego w Unii Europejskiej. Następnie we wrześniowym przemówieniu w Centrum Studiów nad Polityką Europejską wiceprzewodnicząca Reding nakreśliła swoją wizję ewentualnych nowych ram dotyczących państwa prawnego dla Unii Europejskiej. W listopadzie 2013 r. na konferencji wysokiego szczebla *Assises de la Justice* poświęconej przyszłości wymiaru sprawiedliwości w UE, w której uczestniczyło ponad 600 zainteresowanych stron, osobno dyskutowano na temat nowego mechanizmu praworządności.

W oparciu o wszystkie te dyskusje i przed przyjęciem przedstawionych nowych ram prawnych kolegium komisarzy odbyło kolejną debatę na temat kierunku polityki w dniu 25 lutego 2014 r.

- **Dodatkowe informacje**

Strona główna przewodniczącego Komisji Europejskiej José Manuela Barroso:

http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/index_en.htm

Strona internetowa wiceprzewodniczącej Viviane Reding, unijnej komisarz ds. sprawiedliwości: <http://ec.europa.eu/reding>

Komunikat Komisji Europejskiej: Nowe ramy prawne w celu wzmocnienia państwa prawa - COM(2014) 158 final:

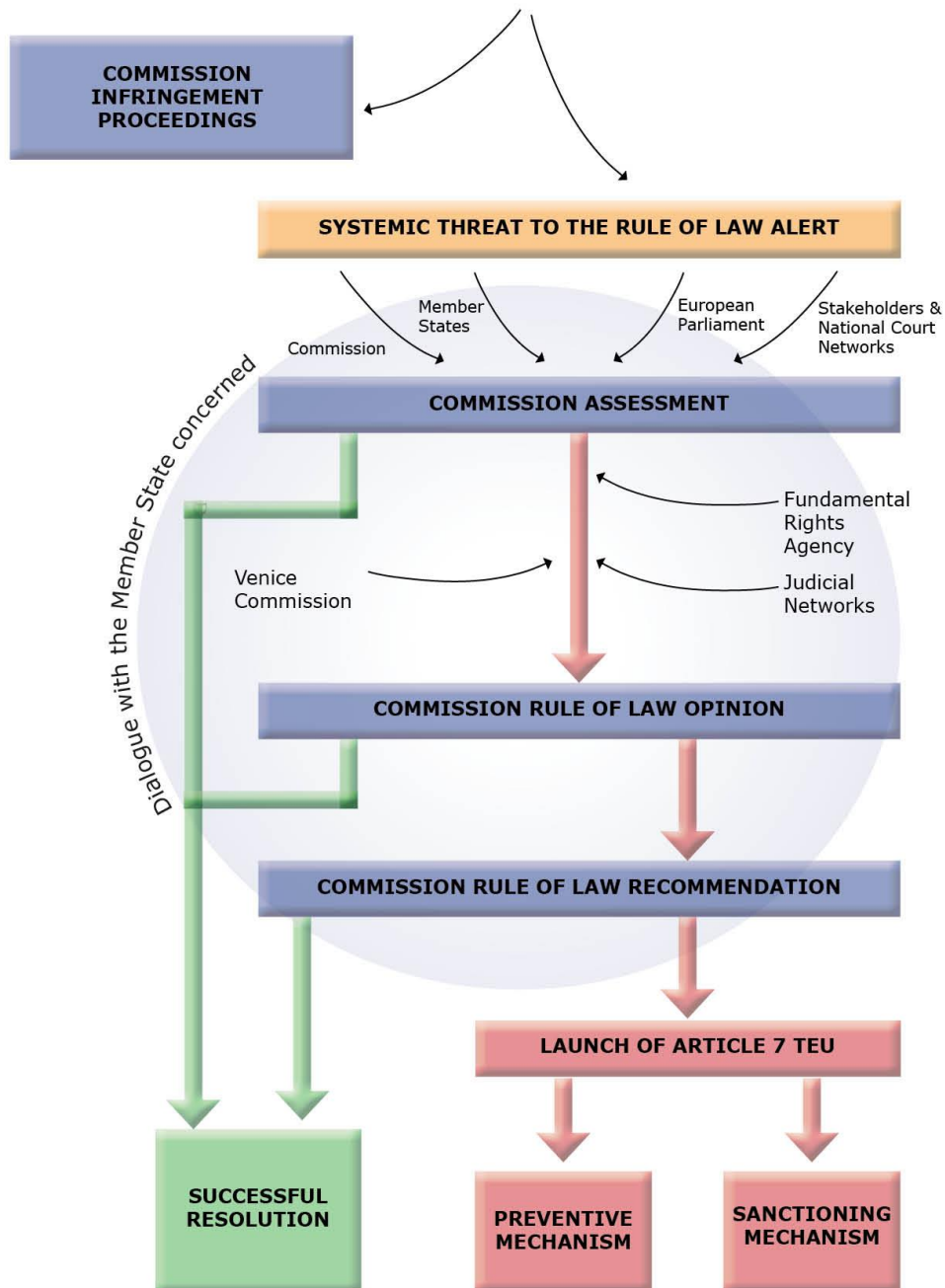
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2014:0158:FIN:EN:PDF>

Opracowała:
Dr Magdalena Skulimowska¹

¹ Na podstawie informacji Komisji Europejskiej.

Annex 1: The new EU rule of law framework

A rule of law framework for the European Union

Annex 2: The rule of law in the Union legal system

In its case law, the Court of Justice has highlighted a number of general principles of law stemming from the constitutional traditions common to the Member States that are linked to the rule of law. These include:

- (a) **the principle of legality**, which in substantial terms includes a transparent, accountable, democratic and pluralistic process for enacting laws;
- (b) **legal certainty**, which requires amongst other things that rules are clear and predictable and cannot be changed retrospectively;
- (c) **prohibition of arbitrariness of the executive powers**. The principle of the rule of law regulates the exercise of public powers and makes sure that every State intervention has a legal basis and is constrained by law;
- (d) **independent and effective judicial review**, including respect for fundamental rights. The Court reiterated that the EU is a union based on the rule of law in which the acts of its institutions are subject to review of their compatibility with, in particular, the Treaties, the general principles of law and fundamental rights. Citizens are entitled to effective judicial protection.
- (e) There is a clear link between the **right to a fair trial and the separation of powers**. Only a tribunal which is independent from executive powers can guarantee a fair trial to citizens. The Court referred to an *operational separation* of powers implying an independent and effective judicial review, pointing out that "[...] EU law does not preclude a Member State from simultaneously exercising legislative, administrative and judicial functions, provided that those functions are exercised in compliance with the principle of the separation of powers which characterises the operation of the rule of law";
- (f) **equality before the law**. The Court has emphasised the role of equal treatment as a general principle of EU law by stating that "it must be recalled that the principle of equal treatment is a general principle of EU law, enshrined in Articles 20 and 21 of the Charter of Fundamental Rights of the European Union".

Source: A more comprehensive version of these principles and the case law can be found in Annex 1 of the Communication "A new EU Framework to strengthen the Rule of Law".